лі. Не выконвалі распараджэнняў нямецкіх улад, хаваліся ў мясцовых лясах, дапамагалі партызанам.

Правалілася спроба фашыстаў арганізаваць з мясцовых жыхароў паліцыю. Амаль усе 13 аднасяльчан, што паступілі на службу да акупантаў восенню 1941 года, праз месяц-другі агледзеліся: некаторыя з іх наладзілі сувязь з камуністычным падполлем, другія проста зразумелі, што хаўрусы з «новымі ўладамі» да дабра не прывядуць. У першую ж ваенную зіму большая частка паліцэйскіх была расстраляна самімі акупантамі.

З вайны не вярнулася 155 чалавек — загінулі на франтах і ў партызанскіх атрадах, прапалі без вестак; расстраляна, павешана і спалена жывымі больш як 80 мірных жыхароў. Але і гэтыя лічбы яшчэ не канчатковыя: прайшлі гады, памяць людзей і архівы ўсіх не зберaглі... У 1943 годзе вёска другі раз у гэтым стагоддзі была цалкам знішчана.

...Да 1950 года на папялішчах вайны вырaслі новыя дамы і вытворчыя памяшканні калгаса. Жыццё ў вёсцы аднавілася...

...1989 год. Вёска стала цэнтрам новага саўгаса «Чырвоны Сцяг» — назва ў памяць аб гістарычных падзеях у гады грамадзянскай вайны, мужнасці яе жыхароў пры абароне Радзімы. Пачалося трэцяе ў стагоддзі адраджэнне населенага пункта. Будуецца жыллё, грамадскія і вытворчыя пабудовы. У вёсцы працуюць сярэдняя школа, участковая бальніца, сельскі Дом культуры з бібліятэкай, тры магазіны, аддзяленне сувязі, лясніцтва...

Вёска Мялешкавічы — якая ўзнікла ў сярэдзіне ці канцы XV стагоддзя — частка гісторыі нашага Палесся. Працавітыя людзі паклалі пачатак гэтай вёсцы, не адзін раз яе адраджалі, за яе жыццё гінулі. І жыццё працягваецца...

М. Галенка, М. Капач

Помнікі гісторыі

ГОРАД МАЗЫР

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА аб рэвалюцыйных падзеях і расстрэле дэманстрацыі рабочых у Мазыры ў 1905 г. (вул. Ленінская, 5).

ПОМНІК НА БРАЦКІХ МОГІЛКАХ змагароў за Савецкую ўладу, якія загінулі ў 1918 — 1920 гг. (вул. Фрунзе, каля стадыёна).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА на доме № 32, дзе 5.3.1920 г. у баі з белапалякамі загінуў камісар брыгады 41-й дывізіі, дзяржаўны і ваенны дзеяч Украіны М. С. Данілеўскі (вул. Ленінская).

МЕМАРЫЯЛЬНЫ ЗНАК на месцы дома, у якім у 1917—1920 гг. праходзілі з'езды рабочых, сялянскіх і салдацкіх дэпутатаў Мазырскага павета (вул. Ленінская).

АБЕЛІСК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ падпольшчыкаў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вул. Крупскай, на тэрыторыі сярэдняй школы № 4).

КУРГАН СЛАВЫ, БРАЦКІЯ МОГІЛКІ савецкіх воінаў і партызан, якія загінулі ў 1943—1944 гг. (вул. Рыжкова).

ПОМНІК ХАРУЖАЙ ВЕРЫ ЗАХАРАЎНЕ — зямлячцы, дзеячу рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі, арганізатару і кіраўніку камуністычнага падполля ў Віцебску ў Вялікую Айчынную вайну, публіцысту, Герою Савецкага Саюза (вул. Ленінская).

ПОМНІК У ГОНАР САВЕЦКІХ ЛЁТЧЫКАЎ, якія ўдзельнічалі ў Мазырска-Калінкавіцкай аперацыі (вул. Інтэрнацыянальная).

ПОМНІК 100 РАБОТНІКАМ дрэваапрацоўчага камбіната, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вул. 8 Сакавіка).

ПОМНІК 7 РАБОЧЫМ металаапрацоўчай арцелі «Молат», якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вул. Ленінская).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА на доме, дзе быў палявы шпіталь, у якім лячыліся ў 1944— 1945 гг. параненыя воіны (вул. Фрунзе, 1).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА на доме, дзе быў прызыўны пункт ваеннага камісарыята ў 1941 г. (вул. Пралетарская, 98).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА ў гонар воінаў 111-га палка 55-й стралковай дывізіі 61-й арміі Беларускага фронту, якія ў студзені 1944 г. удзельнічалі ў вызваленні горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў (вул. Гогаля, 100).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА ў гонар воінаў лыжнага батальёна і вучэбнага атрада 55-й стралковай дывізіі Беларускага фронту, якія ў студзені 1944 г. удзельнічалі ў вызваленні

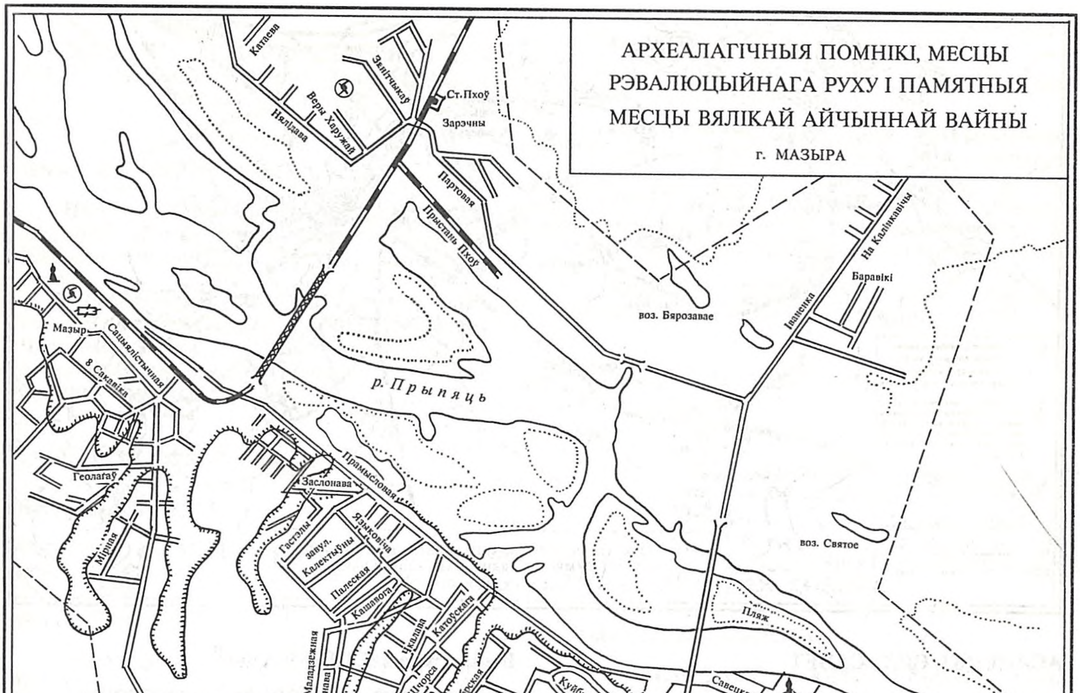

горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў (вул. Інтэрнацыянальная, 63).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА ў гонар Талкачова Яўгена Іосіфавіча – падпольшчыка, які вучыўся ў сярэдняй школе № 2, загінуў у гады вайны (вул. Ленінская, 1).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА ў гонар землякоў – работнікаў Мазырскага тэхнічнага Верхнедняпроўскага басейнавага ўпраўлення рачнога параходства, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вул. Савецкая, 105).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА ў гонар воінаў 14-й і 15-й гвардзейскіх дывізій Беларускага фронту, якія ў студзені 1944 г. удзельнічалі ў вызваленні горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў (вул. 8 Сакавіка).

ПОМНІК У. І. ЛЕНІНУ на цэнтральнай плошчы горада.

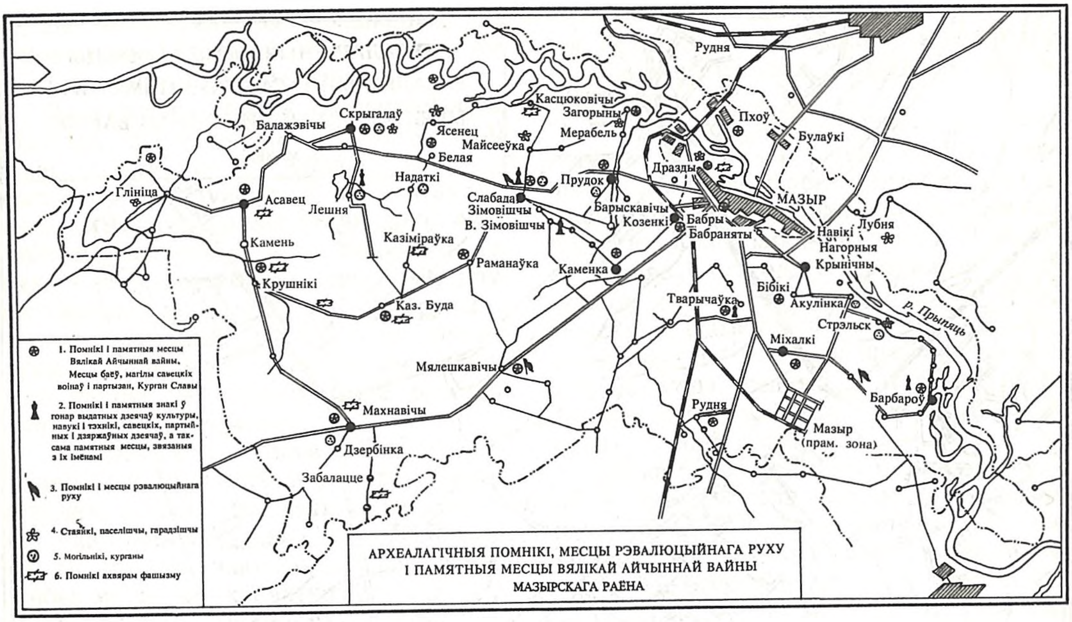

АСАВЕЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска АСАВЕЦ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў 1944 г. пры вызваленні раёна (цэнтр вёскі).

ПОМНІК НА МАГІЛЕ воіна-інтэрнацыяналіста А. М. Дубеня, які загінуў 19.3.1984 г. у Афганістане (мясцовыя могілкі).

Вёска КРЫНІЧНАЯ ГРАДА

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў 1944 г. пры вызваленні раёна (паўднёва-заходняя ўскраіна вёскі).

Вёска КАМЕНЬ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў баях ці памерлі ад ран у шпіталі ў 1941—1944 гг. (усходняя ўскраіна вёскі).

ПОМНІК НА МАГІЛЕ ахвяр фашызму — мірнага насельніцтва, якія былі закатаваны ў 1941—1943 гг. (усходняя ўскраіна вёскі).

Вёска КРУШНІКІ

ПОМНІК ЮНІЦКІМ, якія загінулі ў гады неабгрунтаваных палітычных рэпрэсій у 1937—1939 гг. Устаноўлены на магіле А. Б. Юніцкай, у якой расстраляны муж, 5 сыноў і нявестка (вясковыя могілкі).

Былая вёска СПРЫМАЧОЎ

ПОМНІК АХВЯРАМ ФАШЫЗМУ — жыхарам гэтай і навакольных вёсак, якія закатаваны ў 1943 г. (на паляне па дарозе Крушнікі — Раманаўка).

БАРБАРОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска БАРБАРОЎ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (цэнтр вёскі), у тым ліку грамадзянін Славакіі Я. Генжэль.

КАМЕНКАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска БЯРОЗАЎКА

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў баях ці памерлі ад ран у шпіталі ў 1943—1944 гг. (усходняя ўскраіна).

Вёска ВЯЛІКІ БОКАЎ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вясковыя могілкі).

ПОМНІК НА МАГІЛЕ воіна-інтэрнацыяналіста, работніка органаў міліцыі Царэнкі А. П., які загінуў пры выкананні службовых абавязкаў 31.5.1983 г. (вясковыя могілкі).

Вёска КАМЕНКА

ПОМНІК, МЕМАРЫЯЛЬНЫЯ КУРГАН І ПАРК, створаныя ў памяць аднавяскоўцаў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (цэнтр вёскі).

Вёска МЯЛЕШКАВІЧЫ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (на вясковых могілках).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА ў гонар узнагароджання вёскі ў 1928 г. ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР — за мужнасць і гераізм яе насельніцтва ў гады грамадзянскай вайны (на будынку школы).

КОЗЕНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска БАБРАНЯТЫ

ПОМНІК М. І. КАЛІНІНУ каля будынка праўлення калгаса імя М. І. Калініна.

Вёска КОЗЕНКІ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў баі ці памерлі ад ран у шпіталі ў 1944 г. (вясковыя могілкі).

ПОМНІК ЗЕМЛЯКАМ, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (цэнтр вёскі).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА на будынку Дома культуры ў памяць аб падпольнай патрыятычнай групе А. Б. Няпомняшчага, якая дзейнічала ў вёсцы ў 1942 г.

КРЫНІЧАНСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска БІБІКІ

ПОМНІК НА МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў 1944 г. пры вызваленні раёна (на вясковых могілках).

ПОМНІК НА МАГІЛЕ аднавяскоўца маёра Тарасава Мікалая Апанасавіча, які загінуў 24.6.1944 г. пры вызваленні Палесся (на вясковых могілках).

Вёска ТВАРЫЧАЎКА

ПОМНІК Ф. Э. ДЗЯРЖЫНСКАМУ. У цэнтры вёскі, каля праўлення калгаса імя Ф. Э. Дзяржынскага.

МАХНАВІЦКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска ЗАБАЛАЦЦЕ

ПОМНІК НА МАГІЛЕ ахвяр фашызму — мірных жыхароў вёскі, якія закатаваны ў Вялікую Айчынную вайну (цэнтр вёскі).

Вёска МАХНАВІЧЫ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вясковыя могілкі).

ПОМНІК НА МАГІЛЕ ахвяр фашызму — мірных жыхароў вёскі, якія расстраляны ў Вялікую Айчынную вайну (у лесе за 0,5 км на ўсход ад вёскі).

ПОМНІК ЗЕМЛЯКАМ, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (цэнтр вёскі).

МІХАЛКАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска МАЛЫ БОКАЎ

ПОМНІК НА МАГІЛЕ ст. лейтэнанта А. М. Мельнічэнкі, лётчыка Савецкай Арміі, які загінуў 25.10.1983 г. у Афганістане (вясковыя могілкі). У вёсцы адна з вуліц носіць яго імя. На будынку школы, дзе ён вучыўся, устаноўлена **МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА.**

Былая вёска МІХАЛКІ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вясковыя могілкі).

ПОМНІК ЗЕМЛЯКАМ, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вясковыя могілкі).

Былая вёска КУСТАЎНІЦА

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вясковыя могілкі).

Вёска ПРАЎЦЮКІ

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА (на будынку сельскага магазіна) у памяць аб камандзіры брыгады Чырвонай Арміі В. Д. Каўшове, які загінуў у вёсцы 11.11.1920 г. у баі з бандамі Булак-Балаховіча. Пахаваны ў Маскве на Краснай плошчы.

Вёска РУДНЯ МІХАЛКАЎСКАЯ

ПОМНІК ЗЕМЛЯКАМ, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (цэнтр вёскі).

Дарога РУДНЯ МІХАЛКАЎСКАЯ — МІХАЛКІ

КРЫЖ З МЕМАРЫЯЛЬНАЙ ДОШКАЙ аб тым, што ў гэтым лесе ў 1937—1939 гг. было расстраляна і пахавана каля 700 чалавек — ахвяр неабгрунтаваных палітычных рэпрэсій.

ПРУДКОЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска ЗАГОРЫНЫ

ПОМНІК НА МАГІЛЕ юнгі Дняпроўскай ваеннай флатыліі Краўчанкі Эміля Андрэевіча, які загінуў 23.6.1944 г. (вясковыя могілкі).

Вёска ПРУДОК

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў студзені 1944 г. пры вызваленні раёна (вясковыя могілкі).

СКРЫГАЛАЎСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска БЕЛАЯ

ПОМНІК ЗЕМЛЯКАМ, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (у цэнтры вёскі).

Вёска ЖАХАВІЧЫ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў 1944 г. пры вызваленні раёна (вясковыя могілкі).

Вёска ЛЕШНЯ

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА на будынку Ляшнянскай школы ў памяць аб земляку, былым вучні школы, Герої Савецкага Саюза М. П. Катлаўцу, які загінуў у 1944 г.

Вёска РУДНЯ СКРЫГАЛАЎСКАЯ

ПОМНІК НА МАГІЛЕ воіна Чырвонай Арміі А. Багданава, які загінуў у 1944 г. пры вызваленні раёна (вясковыя могілкі).

Вёска СКРЫГАЛАЎ

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (вясковыя могілкі).

ПОМНІК ЗЕМЛЯКАМ, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну (цэнтр вёскі).

ПОМНІК на месцы мяркуемага пакарання смерцю ў 1497 г. крымскімі татарамі мітрапаліта Кіеўскага і Усея Русі Макарыя (на беразе старога рэчышча Прыпяці за 1 км ад вёскі). У цэнтры вёскі ў канцы XIX ст. пабудавана капліца з іконай святапакутніку Макарыю.

СЛАБАДСКІ СЕЛЬСАВЕТ

Вёска БУДА КАЗІМІРАЎСКАЯ

ПОМНІК АХВЯРАМ ФАШЫЗМУ – мірным жыхарам вёскі, якія закатаваны 22.3.1943 г. (на заходняй ускраіне).

Помнік жыхарам в. Казіміраўка

АБЕЛІСК ва ўрочышчы Белакор'е на месцы лагера партызанскай брыгады імя Аляксандра Неўскага (за 3 км на паўночны захад ад вёскі).

Вёска ВЯЛІКІЯ ЗІМОВІШЧЫ

ПОМНІК М. В. ФРУНЗЕ. У цэнтры вёскі, каля праўлення калгаса імя М. В. Фрунзе.

Вёска КАЗІМІРАЎКА

ПОМНІК АХВЯРАМ ФАШЫЗМУ – мірным жыхарам вёскі, расстраляным і спаленым жывымі 22.3.1943 г. (у цэнтры вёскі).

Вёска КАСЦЮКОВІЧЫ

ПОМНІК АХВЯРАМ ФАШЫЗМУ – мірным жыхарам вёскі, 30.6.1943 г. патопленым, спаленым, расстраляным, а таксама **ТРЫ ЖАЛЕЗАБЕТОННЫЯ ПЛІТЫ** на месцы калодзежаў, launches ператвораных карнікамі ў брацкія магілы (у цэнтры вёскі).

МАГІЛА П. М. ДЗЯНЬГУБЕНКІ, воіна Чырвонай Арміі, які загінуў у студзені 1944 г. пры вызваленні вёскі (за 1 км на поўдзень ад вёскі).

ПОМНІК НА МАГІЛЕ воіна-інтэрнацыяналіста С. У. Сіліча, які загінуў 8.9.1987 г. у Афганістане (вясковыя могілкі). На будынку школы ў в. Майсееўка ў памяць аб яе былым вучні ўстаноўлена **МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА.**

Вёска РАМАНАЎКА

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ трох партызан, якія загінулі ў Вялікай Айчыннай вайне, у т. л. грамадзянін Славакіі Ш. Шверцал (заходняя ўскраіна вёскі).

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА аб тым, што «В годы Великой Отечественной войны в 7, 11, 36, 37 кварталах Буда-Казимировского лесничества размещались партизанские отряды» (заходняя ўскраіна вёскі).

Вёска СЛАБАДА

ПОМНІК У. І. ЛЕНІНУ. У цэнтры вёскі, каля праўлення калгаса імя У. І. Леніна.

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ маракоў Прыпяцкай ваеннай флатыліі, чырвонаармейцаў, мірных жыхароў, якія загінулі ў 1918—1920 гг. у баях супраць кайзераўскіх і белапольскіх захопнікаў (вясковыя могілкі).

ПОМНІК НА БРАЦКАЙ МАГІЛЕ воінаў Чырвонай Арміі і партызан, якія загінулі ў 1944 г. пры вызваленні раёна і памерлі ў шпіталях ад ран (вясковыя могілкі).

МЕМАРЫЯЛЬНЫ ПАРК і ПОМНІК ЗЕМЛЯКАМ, якія загінулі ў 1941—1945 гг. на франтах, у партызанскіх атрадах і патрыятычным падполлі (у цэнтры вёскі).

Вёска ШЧАКАТАВА

МЕМАРЫЯЛЬНЫ ЗНАК аб разгроме нямецкага гарнізона партызанамі Мазырскай брыгады імя Аляксандра Неўскага і злучэння А. Сабурава 30.8.1943 г. (вясковыя могілкі).

МЕМАРЫЯЛЬНЫ ЗНАК на месцы бою партызан брыгады імя Аляксандра Неўскага з калонай войск праціўніка 3.10.1943 г. (дарога Слабада — Белая).

Падрыхтавалі

М. Капач, І. Пілiпчук

Паміж мінулым і будучым

Дзевяць пасляваенных гадоў Мазыр заставаўся адміністрацыйным цэнтрам Палескай вобласці. 8 студзеня 1954 года Вярхоўны Савет БССР выдаў указ аб яе скасаванні, і Мазыр стаў раённым цэнтрам. Аднак горад працягваў інтэнсіўна расці і развівацца, ішло будаўніцтва новых прадпрыемстваў, пашыралася яго тэрыторыя. Значныя зрухі — эканамічныя, адміністрацыйна-тэрытарыяльныя, дэмаграфічныя адбыліся за пасляваенны час і ў раёне. Некаторыя падагульняючыя звесткі такога характару — пра сённяшні Мазыр, пра сельскія населеныя пункты — прыводзяцца ніжэй.

Сённяшні дзень Мазыршчыны — гэта вынік таго гістарычнага шляху, які

Мазыр. Сходы ад гасцініцы «Прыпяць» да берага ракі